

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (утрат. чин.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20220520#Tex> (дата звернення: 03.09.2023).
2. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 р. № 1001-05 (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1001-05#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
3. Про судову експертизу : Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 03.09.2023).

**Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії
кримінальним правопорушенням**

Марієтта Капустіна,

канд. юрид. наук, доц., Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1990-5259>, e-mail: marietta-k@ukr.net

Розглянуто сутність, цілі й завдання інформаційно-аналітичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень. Акцентовано увагу на інформаційно-аналітичних системах, які органи кримінальної юстиції використовують у протидії кримінальним правопорушенням.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення розслідування; інформаційно-аналітична система; криміналістично значуща інформація.

Information Analytics Maintenance for Combating Criminal Offenses

Mariietta Kapustina

This article explores the essence, objectives, and tasks of information analytics maintenance for criminal offense investigations. Emphasis is placed on the information analytics systems utilized by criminal justice agencies in their efforts to counter criminal offenses.

Keywords: information analysis maintenance for crime investigation; information analysis system; forensically sensitive information.

Результативність розслідування кримінальних правопорушень істотно залежить від того масиву значущої інформації, який є в розпорядженні у слідчого. У процесі розкриття та розслідування кримінальних правопорушень інформація повинна мати ряд характеристик, серед яких важливе значення має її системність. Під останньою розуміємо систематичний збір даних, їх оновлення та впорядкування, а саме створення певних видів обліку інформації. Слідчий, за умови постійного аналізування величезного масиву інформації, повинен виокремлювати з неї криміналістично значущу. Це завдання ускладнено проблемами з отриманням відомостей із різних джерел, постійним дефіцитом часу, а нерідко й недосвідченістю або недостатньо професійним рівнем самого слідчого. Окрім того, розкриваючи кримінальні правопорушення, які доводиться розслідувати вперше (наприклад, воєнні злочини) слідчий розв'язує складні тактичні й пізнавальні завдання. Такі завдання взагалі неможливо розв'язати без належного, сучасного інформаційно-аналітичного забезпечення.

Інформаційно-аналітична робота під час розслідування кримінальних правопорушень містить збирання, зберігання, систематизацію й аналіз доказової та орієнтувальної інформації з метою ухвалення оптимальних тактичних і процесуальних рішень.

Основними цілями інформаційно-аналітичного забезпечення є використання систем для пошуку й аналізу інформації, необхідної для розслідування, розкриття та попередження кримінальних правопорушень; моніторинг руху інформаційних потоків про об'єкти і порядок їхньої актуалізації у розслідуванні, розкритті та попередженні кримінальних правопорушень; підготовка аналітичних матеріалів за результатами

перевірки об'єктів, матеріальних слідів кримінального правопорушення для роботи органів кримінальної юстиції; системно-структурна оптимізація інформаційних ресурсів криміналістичної реєстрації та зв'язків у системі інформаційної взаємодії органів кримінальної юстиції на основі методу мережевого планування з постійною оцінкою ефективності системно-структурної побудови за результатами моніторингу.

Критеріями ефективності роботи системи інформаційно-аналітичного забезпечення є оперативність оброблення нової криміналістично значущої інформації; оперативність перевірки інтегрованих масивів обліків; затребуваність інформаційних масивів, їх ранжування за швидкістю звернення під час перевіряння інформації.

До основних завдань системи інформаційно-аналітичного забезпечення належать пошук та аналіз інформації, необхідної для розслідування й розкриття кримінальних правопорушень; формування пов'язаних інформаційних масивів, що дають змогу з'ясувати явні та приховані зв'язки між криміналістично значущими ознаками кримінального правопорушення (між способом та особою злочинця, між особою злочинця та особою потерпілого, між способом та слідами кримінального правопорушення); надання аналітичної інформації учасникам кримінального провадження як за запитами, так і в ініціативному порядку за результатами аналітичного звірювання інформації, що зберігається.

Інтенсивне впровадження в діяльність органів досудового розслідування засобів комп'ютерної та цифрової техніки також стимулює використання інформаційно-аналітичних методів. Цей процес помітно впливає на організацію розслідування кримінальних правопорушень, методичне забезпечення слідчої, оперативно-розшукової, експертної діяльності, наукову організацію їхньої праці, оптимізує збирання, зберігання, систематизацію і аналіз доказової та орієнтувальної інформації. Так, серед окремих методів аналітичної діяльності насамперед слід зазначити системний метод як базовий метод аналітики, оскільки досудове розслідування за своєю природою є актом пізнання злочинної діяльності, який традиційно сприймають як систему. До того ж ефективність такого пізнання неможлива без оцінки й розуміння іншої системи — системи розслідування кримінального правопорушення. Особливе місце посідає і метод криміналістичного аналізу, оскільки саме він може виступати як теоретична основа інформаційно-аналітичної діяльності. Окрім того, в інформаційно-аналітичній роботі використовують також метод криміналістичного моделювання, комплексного підходу, факторного аналізу тощо.

Сьогодні органи кримінальної юстиції під час розслідування кримінальних правопорушень використовують різні системи інформаційно-аналітичного забезпечення, як-от:

- 1) інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «іКейс», яка забезпечує створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення та передавання матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні. Її метою є автоматизація процесів досудового розслідування, включно зі створенням, збиранням, зберіганням, пошуком, обробленням і передаванням матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні, а також процесів, які забезпечують організаційні, управлінські, аналітичні, інформаційно-телекомунікаційні й інші потреби користувачів. Основні функції інформаційно-телекомунікаційної системи «іКейс»: створення, збирання, зберігання, пошук, оброблення й передавання матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні; централізоване захищене зберігання матеріалів кримінальних проваджень, процесуальних та інших документів; захищене зберігання, автоматизоване аналітичне оброблення інформації; обмін документами та інформацією (надсилання й отримання документів та інформації, спільна робота з документами) в електронній формі між суб'єктами системи; доступ користувачів системи до будь-якої інформації, що в ній зберігається, в електронній формі відповідно до наданих прав доступу; автоматизована взаємодія (інтеграція) системи з іншими інформаційними

- (автоматизованими), інформаційно-телекомунікаційними системами; автоматичне формування аналітичних звітів з наборів даних, які містить система, тощо [1];
- 2) інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України», яка є сукупністю технічних і програмних засобів, призначених для оброблення відомостей, що утворюються у процесі діяльності Національної поліції України, та її інформаційно-аналітичного забезпечення. Основні завдання цієї системи: інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності Національної поліції України; забезпечення наповнення та підтримання в актуальному стані інформаційних ресурсів баз (банків) даних, що належать до ЄІС МВС; забезпечення щоденної діяльності органів (закладів, установ) поліції у сфері трудових, фінансових, управлінських відносин і в документообігу; забезпечення електронної взаємодії з МВС та іншими органами державної влади [2];
- 3) інформаційну підсистему «Дорожньо-транспортна пригода», призначену для автоматизації процесів обліку дорожньо-транспортних пригод у Національній поліції України. Метою цієї підсистеми є автоматизація процесів оброблення органами (підрозділами) поліції інформації про дорожньо-транспортну пригоду (далі — ДТП), забезпечення проведення оцінки стану аварійності, аналізу обставин, причин і умов, що сприяли виникненню ДТП, ухвалення управлінських рішень посадовими особами в межах компетенції поліції із запобігання ДТП, зменшення тяжкості їхніх наслідків, а також формування звітності про ДТП і забезпечення автоматизованого формування відповідного обліку ДТП [3];
- 4) інформаційну підсистему «Гарпун», призначену для оброблення відомостей про транспортні засоби (далі — ТЗ) усіх типів і про номерні знаки ТЗ, розшукуваних у межах кримінального, виконавчого провадження, провадження у справах про адміністративні правопорушення, оперативно-розшукової діяльності, а також за ухвалою слідчого судді, суду. Метою цієї підсистеми є об'єднання інформації про розшук ТЗ і номерних знаків в єдиному інформаційному просторі з використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерного й телекомунікаційного обладнання; забезпечення оперативного реагування та ухвалення управлінських рішень посадовими особами органів (підрозділів) поліції щодо розшуку ТЗ і номерних знаків; моніторинг тимчасових потоків даних про номерні знаки, що надходять із систем відеофіксування, на предмет їх розшуку, одночасного перебування на різних ТЗ (номерні знаки — двійники), використання номерних знаків, що за даними Єдиного державного реєстру Міністерства внутрішніх справ України знищено; забезпечення взаємодії з державними та приватними виконавцями під час розшуку ТЗ боржника у виконавчому провадженні [4];
- 5) інформаційну підсистему «СЛІД», призначену для обліку інформації про об'єкти, вилучені під час проведення слідчих (розшукових) дій, у єдиному інформаційному просторі з використанням сучасних інформаційних технологій, комп'ютерного й телекомунікаційного обладнання; забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки діяльності органів (підрозділів) поліції, спрямованої на запобігання та розкриття кримінальних правопорушень; налагодження зв'язків між даними, що мають значення для кримінального провадження; забезпечення оброблення інформації про об'єкти, вилучені під час проведення слідчих (розшукових) дій, наповнення та підтримання в актуальному стані інформаційних ресурсів баз (банків) даних, що належать до підсистеми [5].

Окрім зазначених інформаційно-аналітичних систем, на території нашої держави також діють інформаційні підсистеми «Атріум», «Єдиний облік»; інтегрована інформаційно-телекомунікаційна система «Гарт-1»; електронний реєстр геномної інформації людини; єдиний реєстр осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, тощо. Усі ці системи інформаційно-аналітичного забезпечення сприяють оперативному отриманню й аналізу криміналістично-значущої інформації, отже — швидкому та якісному розкриттю й розслідуванню кримінальних правопорушень.

Резюмуючи зазначене вище, вважаємо, що сучасне належне інформаційно-аналітичне забезпечення містить величезні потенційні резерви для підвищення ефективності діяльності органів кримінальної юстиції.

Перелік джерел посилання

1. Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему досудового розслідування «іКейс»: затв. наказом Нац. антикорупц. бюро України, Офісу Генпрокурора, Ради суддів України, Вищ. антикорупц. суду від 15.12.2021 р. № 175/390/57/72. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
2. Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 03.08.2017 р. № 676 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1059-17#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
3. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Дорожньо-транспортна пригода» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 15.07.2020 р. № 533 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0726-20#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
4. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «Гарпун» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 13.06.2018 р. № 497. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0787-18#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
5. Інструкція з формування та ведення інформаційної підсистеми «СЛІД» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: затв. наказом МВС України від 16.03.2020 р. № 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0319-20#Text> (дата звернення: 03.09.2023).

**Деякі питання науково-методичного забезпечення реалізації принципу
об'єктивності та повноти дослідження в судово-експертній діяльності**

Іван Каркоцький,

директор Запорізького НДЕКЦ МВС України, м. Запоріжжя, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9044-9391>, e-mail: Ivan85tkzr@ukr.net

Висвітлено основні форми організації науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності державних спеціалізованих установ, що є одним з основних завдань експертного забезпечення правосуддя в Україні.

Ключові слова: *судова експертиза; спеціальні знання; законодавство; експерт; спеціалізовані установи; наукова діяльність.*

**Some issues of scientific and methodological support implementation of objectivity and
completeness principle of research in forensic science activity**

Ivan Karkotsky

The main management forms of scientific and methodological support of forensic science activity of state specialized institutions which is one of the main tasks of forensic expert support of justice in Ukraine are highlighted.

Keywords: *forensic science; specific expertise; legislation; forensic expert; specialized institutions; research activities.*

Згідно з п. 1 ч. 5 ст. 69 Кримінального процесуального кодексу України експерт зобов'язаний особисто провести повне дослідження і дати обґрунтований та об'єктивний письмовий висновок на поставлені йому запитання, а в разі необхідності — роз'яснити його [1].